

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII., Dohány-utca 68. Telefon József 529-51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 27/b. — Telefon (cégnékiüli levelezés.)

NŐSÜLNÉ 40 éves izraelita nagykereskedő. Keres gyönyörű gyermekének jobblelkű anyát, csinos intelligens, orth. hozzáillő urileányt, vagy fiatal özvegyet. Hozományt, cca 300 millió, fele ingatlanával biztosít. Választ „Szombattartó” jelíggel Rudolf Mosse, Váci-utca 18. továbbít.

MEGFELELŐ élettársat keresek saját női-divatszalonnal lányom részére. Az illető vallásos, intelligens, jó zsidó házból való fiatalember legyen, lehetőleg fixfizetésű tisztviselő, vagy jobb iparos. Lányom fiatal, intelligens nagyon szép, amellet, hogy saját szalonja van, házias és egyszerű. Lakás és kelengye van. Családunkról e lap szerkesztősége is felvilágosítást nyújthat. Csakis részletes és komoly ajánlatokat veszek figyelembe. Leveleket „Boldog házasság lehetséges” jelíggére a kiadóba kérek.

JOBBS orth. zsidó családnál ismerős Sadchen adja le címét „Sadchen” jelíggére a kiadóba.

BENŐSÜLNÉTHET jó menetelű üzletbe 26-30 éves jó családból való fiatalember „Orthodox” jelíggére a kiadóba.

Állást nyer.

KERESEK vallásos házból megbízható zsidó leányt, ki minden házi teendőt elvégez. Weiner Jenő Jászkarajenő.

JOBBS családból gyakornokot és tanulót alkalmaznék fűszernagykereskedésben. Szombaton zárva. Fried Ignácné Mezőkövesd.

FELVESZÜNK a Hanna menzájához feltétlenül megbízható, gyermeknyoha vezetésére alkalmas gazdaasszonyt. Jelentkezés: Hanna gyermekvédelmi egyesület VII., Kazinczy-u. 51. Délután 5-7 óráig.

Állást keres.

GYORS- ÉS GÉPIRONÓ szombattartás mellett állást keres, Cím megteudható a kiadóhivatalban.

HADIROKANT, családapa bármely munkát vállal. Cím a kiadóban.

DETAIL faszakmában és irodai munkákban kitűnő munkaező orth. fiatalember szerény igényekkel állást keres. — Héber oktatást is vállal. Schiff, Budapest, Szabolcs-u. 29. f. 5.

IGEN ÜGYES, szorgalmas, feltétlenül megbízható irodakísaszszeny szerény igényekkel egész napra állást keres. Jelíggére: „szombattartó.”

Oktatás.

GYMNAZISTA leány szerény igényekkel óratanítást elvállal. Cím a kiadóban.

TANITVÁNYOKAT csekély díjazással elvállal gimnazista leány. Bővebbet a kiadóban.

VÁLLALKOZÓKNÉK tanításban segíteni oly bóchert, ki támogatna anyagiakban. Célm. Schweitzi, vagy német jesivába utazni. Választ a kiadóba „Intelligens” jelíggére.

SZIGORLÓ vallásos egyetemi hallgató középiskolai tanulók korrepetálását szerény igényekkel vállalja. Schwarcz Emil, Vasvári Pál u. 9. I. 11.

HÁZITANITÓNAK elmennék orth. házhoz, lehetőleg Budapesten, teljes ellátásért és csekély fizetésért. Oktatok úgy hébert, mint

magyart. — Szíves megkeresést „Szorgalmas talmudista” jelíggére kérek, e lap kiadóhivatalába.

KERESEK 2 nagyobb gyermekhez magántanítót, mely gemire tajszevesz perfekt tanít, azonfelül real és kereskedelmi. Ajánlatok fizetési igénnyel és eddigi működést bizonyítványokkal. Cím a kiadóban.

Különléle

NŐI RUHASZALONBA szombattartás mellett fizető tanulóleányok felvétetnek. Elsőrangú és lelkiismeretes foglalkoztatás mellett a finom felsőruhavarrás rövid időn belül elsajátítható. Moskovits szalon, VI, Jósika ucca 10.

SZÉFER-TÓRA hecserrel 480P-ért eladó, Megtekinthető Szántó Fivéréknél, O ucca 4.

Most megjelent
Zsidó Elbeszélések Tára
I. füzetének
terjesztése céljából
elárusítók
kerestetnek.

Magas jutalék! — Nagy kereseti lehetőség!

Grünfeld Salamon

Budapest, Rombach-ucca 16. szám.
(Kapu alatt.)

Figyelem!

Ha akar elsőrendű finom és modern PAROKÁT. hajfonatot, hajmunkát legújantósbabb áron, úgy forduljon csak KATZ IZSAK-hoz. Budapest, VII., Kazinczy-u. 52. Fésülést olcsón vállalok.

Fenákel Jónás

zsidó és baromi kereskedése az orth. rabbi felügyelete alatt — Naponta friss áru házhozszállítás. — Budapest, VII., Kazinczy-ucca 52-54. sz. — Telefon-hívó: J. 334-76.

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ל"ו

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE : 1 P 22.—
Postascheckekontószám: 50 791.

Reich Koppel főrabbi ünnepi szózata a 2-ik évét betöltött Zsidó Ujság-hoz és az orthodox nagyközönséghez!

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a «Zsidó Ujság» ot fennállása második évének betöltésénél szeretettel üdvözöljem. A „Zsidó Ujság” a jól teljesített kötelesség tudatával nézhet vissza a megtett utra. Minden törekvése az orthodox vallásosság megerősítésére irányul. A szent תורה és a miczvó-k szeretete sugárzik ki minden sorából.

Min, a lap megboldogult nagy-

nevi alapítója ה"ו, úgy méltó utódja is tudatában van annak, hogy orthodox lap szerkesztése mily felelősségteljes misszió. Mert míg egy rabbi pld. a drósejával csupán a hitközségéhez beszél, addig egy orthodox lap hangja az egész ország orth. közönségéhez szól.

Beköszöntő סוכות-ünnepünk alkalmából szívből kívánom, hogy a סוכת שלום, a béke és jólét sátra

boruljon hittestvéreim fölé továbbá, hogy a hamisítatlan orthodox eszmék, amelyekért a „Zsidó Ujság” küzd, győzedelmeskedjenek a hazai orthodoxiában, amely viszont érezze, hogy erkölcsi kötelessége felvirágoztatni és fellendíteni a szolgálóorgánumban álló orgánumbot.

Reich Koppel.

Magyar orthodoxia és orthodox sajtó

Irta: óbudai FREUDIGER ÁBRAHÁM, a budapesti orth. izr. hitközség elnöke.

Két évvel ezelőtt, Szükojsz tünepünk előnapján jelent meg boldogult Grossberg Lipót ה"ו szerkesztésében a Zsidó Ujság első száma. Sokan kétkedéssel fogadták, sokan gúnyos kegyelgyitással vélték elintéznit, de az elmúlt két év neki adott igazat és megcáfolhatatlan tanúságot tesz lapjának létjogosultsága és szükségessége volta mellett.

A vallási tradícióban meggyökeresedett és a szent hagyomány szerint élő zsidó ember részére nem lehet más szempont, bármilyen kérdés megítélésénél, mint csupán az, hogy: mi felel meg a hamisítatlan orthodox vallásosságnak és érdekeinek? Ilyen szemszögből nézve a dolgot, a jelenkori kulturviszonyok közepette nem szabad negligálni a ajtóban rejlő nagy erőt, hanem fel kell használnunk ezt a mi vallásunk s orthodox öntudatunk erősítésére. mai kor gyermeke be van kap-

csolódva a sajtóba, érdeklődése minden szálával. Kevesen olvasnak könyveket, de mindenki olvas lapot. Ez magasabb szempontból szomorú lehet, de így van és így tehát e ténnel számolnunk kell.

A mi speciális orth. zsidó viszonyainkra áttérve, meg kell állapítanunk, hogy elmúltak az idők, amikor mindenki szellemi tápláléka szent könyveink tanulmányozásában merült ki. Természetesen hirdetésünk és legnyomatékosabban, hogy a zsidó embernek tanulni kell, meit ez az életcélja, de emellet nem szabad szemet hunyni ama tény előtt, hogy mai ifjuságunk magyarnyelvű hírlapirodalom útján elégtit ki szellemi szükségletének egy tekintélyes részét.

Az ujságolvasás mai korszakában szükség van tehát oly ujságra, amely az eseményeket orthodox szem-

pontból szemléli, amely az olvasónak folyton az eszébe juttatja a legfontosabbat: a zsidó vallásosságot. E cél szolgálatába szegődött a Zsidó Ujság és becsülettel tart ki mellette. Különösen ki kell emelnünk azt a tudvalevő tényt, hogy minden sora mellett igazi valósi meggyőződés és életmód tanuskodott Grossberg Lipót z. c. I. idejében épügy mint most is. Ifjuságunk szempontjából nem lehet tehát közbömbös, milyen forrásból orientálódik a zsidó események tekintetében. A speciális magyar viszonyok mellett ez a tudat, sajnos még nem hatotta át teljesen orthodox közvéleményünket. Ez az oka annak, hogy az orthodox zsidó közönség nem adta még meg a „Zsidó Ujság”-nak a nagy és szent célnak megfelelő anyagi eszközöket. E dőlceg helyzetnek meg kell változnit! Be kell látnia, minden orthodox embernek,

hogy a magyar orthodoxia nem lehet el kizárólagos orthodox sajtó nélkül s csak egy ilyen sajtó meg erősítése útján sikerül majd az ifjabb nemzedékben kifejleszteni az orthodox öntudatot.

A beköszöntő ünnepeken imádkozni fogunk megtermékenyítő eséréért. Benő őszinteséggel óhajtom, hogy az igazi orthodox érdekeinkre való

eszmé és hasonlítson áldást hozó, a magyar orthodox humuszt megtermékenyítő esőhöz. Ez az orthodox öntudat természetes kötelességévé teszi minden orthodox hitközség vezetőségének és felekezeti közéletünk minden tényezőjének a „Zsidó Ujság” hathatós támogatását. Evvel a tudattal folytassa a Zsidó Ujság működését áldásosan,

orthodox közösségünk javára. Ezentul is tartsa feladatául az orthodox nagyközönséget buzdítani, tanítani és lelkesíteni a szent vallásunk parancsolatainak megtartására, amint ezt a lap két évvel ezelőtti megindulásakor kívántam:

למחר ולמחר ולמחר ולמחר

A mi egyedüli erősségünk

Írta: KOREIN DEZSŐ, az orth. közp. bizottság tagja

Megjelent a „Somré Saboz”-bizottság első Almanachja, vallás-erkölcsi strukturánk legerősebb oszlopának, szent szombatunknak megerősítését szolgáló propaganda mű. Eklatáns ellenbizonylata a zsidóság ellenségeinek és megrálgalmazóinak, ama tudatosan rosszindulatú vádjával szemben, hogy a zsidóságot csak a materializmus, a pénzszerzés és haszonlesés csunya szenvedélye fűti és uralja.

Ahány betű annyi hazugság! Kell-e nagyobb idealizmus, mint a mai súlyos gazdasági viszonyok közepette a bibliai magasztos hivatás szerint mint „papi sereg és szent nép” a hét egy teljes munkanapját az Örökkévaló parancsa alapján a munkaidőből kikapcsolva, a legnemesebb értelemben emberileg felemelkedni, anyagilag emberileg áldozni és emellett lelki rajongással a könyvek, az írásnak élni? Hisz a szombat és ünnepnapok munka és kereseti szünete által az év egy hatod részét áldozzuk fel az eszmény, a vallási parancs szent oltárán. Ha ehhez még az államtörvény által elrendelt vasárnapi munkaszünetet is számítjuk, a hitű zsidóság (a téli péntek délután is beleértve) csupán heti négy és fél napig kereshet kenyeret családjá részére.

Ki merészel ily kézzelfogható bizonyítékkal szemben zsidó kapzsiságról és egyéb erkölcsi defektusról prédikálni. Az antiszemitákról nem szólok, hisz azok Hege-düs Lóránt szellemes megállapítása szerint: „miből élnek, ha zsidók nem volnának?” Nekik egy tudatos hazugságért vagy rágalomért soha sem kell a szomszédba menni.

Ők évezredek óta a legsötétebb vádakkal és legvakmerőbb hazugságokkal illelték bennünket. De szólok azokhoz, akik bizonyos politikai tantételek szerint „kellően jobban gyűlölik a zsidót” és e szerint értelmezik velünk szemben a felekezeti türelmességet.

Figyeljenek tehát ide ezen jó urak! A mi évkönyvünkben ez évben Csonkamagyarországból már eddig is tizezer szombattartó önálló zsidó kereskedő és iparos jelentkezett, ezekhez legalább még ugyanily számban tartoznak a szombattartó lateinerek, mezőgazdák, köz- és magánalkalmazottak tehát ezen területen hozzávetőleg legalább százezer zsidó lélekre tehető azok száma akik a szombat ideáljának élnek és feláldozzák az anyagiakat az Örökkévaló parancsáért. Mindmennyi hősök, akik élő cáfolatot szolgáltatnak a hitű zsidóság ellen kovácsolt materialisztikus váddal szemben.

A „Szombat-Almanach” az első jelentős lépés a hitű zsidóság társadalmi és gazdasági szervezkedése, annak együvé tartozási érzése felé, mert elvégre meg kell ismernünk azt a nagy igazságot, hogy a homogén elemeknek egy erős keretre van szükségük, nemcsak létfentartásunk szempontjából hanem a zsoláros király ama klasszikus mondása alapján, amely szerint: „Chóvér oni lechol és er jeréüchó”. Almanachunk tenusa-

got tesz soha nem lankadó idealizmusunk, továbbá az orthodox zsidóság cizellált etikai érzéke, nagy áldozatkészsége és főleg amellelt, hogy átérezzük történelmi hivatásunk nagy fontosságát és azt a tudatot, hogy a tizparancsolatban vallásunk alapörvényévé emelt szombattartás a mi egyedüli erősségünk.

KÖSERVÁSZONNAL
MÉRTÉK UTÁN
férfiruhák
valódi angol szövetekből
DEUTSCH MÖR ÉS FIAI
Budapest. — Városháza
Károly-körút 28.
(Szombaton zárva.)

Binder Matild
Hárshegyi gyermek-
otthon Vadorzó-út
Holzspech megálló. 4. sz.
Elvállal már 2 éves kortól gyermekeket, okleveles tanárnő, tanítónő és vizsgázott gyermekápolónő által való tanítást, nyilvános jogu iskolákban való levizsgáztatásra, nevelésre és üdülésre. Különleges hízókurák. Gyenge betegségből fölépült verszegény gyermekek áldása. Állandó orvosi ellenőrzés! — Főorvos: dr. Lehotay Károly. — Mérsékelt árak. Telen-nyáron nyitva. — Tel. Zugliger 843—18.

ZSOLDOS magántanfolyam

VII., Dohány-u. 84. — Telefon: J. 424-47.
Előkészít középiskolai magánvizsgálra.

HAJSZÁLAKAT hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel **Pollák Sarolta** Bpest, Andrassy-ut 38. Összes szépséghibák hezélése. (Arcápolás olcsó bérletrendszerrel) Fagykezelések. Kérje legújabb prospektusom

„Mirakle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással.

Vissza az unifikációtól!

Írta: KLEIN MARKUSZ, a budapesti orth. Saszcheva elnöke

Dr. Lederer Sándor, a pesti neológ hitközség elnöke a legutóbbi cikket írt az unifikációról, amelyet nekünk orthodoxoknak nem szabad szó nélkül hagynunk. Már csak azért sem, mert a cikkező elnök ur azzal dicsekszik, hogy „orthodox testvéreinek, de különösen az orth. rab-biknak, rokonszenves szeretetével találkozott”. Félő tehát, hogy eme rokonszenvező orthodox testvéreink a kötelező tiszteleten túl a vallás-politika és a felekezeti közélet terén is igazat fognak adni neki s ezért meg kell állapítanunk, hogy csupán szépen zengő szavakkal a magyar orthodoxia szervezetének Jericho-ját bevenni nem lehet, mert a várost őrzők tudják, hogy vallásoskodó frázisok csak a trójai faló szerepét vannak hivatva játszani.

Az elnök ur történelmi visszapi-lantást vett az 1869. évi kongresszusra. A mit neológ elődjéről mond, hogy „tájékozatlanok voltak”, hogy: „ön-kéntlenül is feltűnik a haladó vezetőknek egészen a könnyelműségig ment felületessége, mellyel a magyar zsidóság legfontosabb, legkomolyabb kérdéseit tárgyalták” — ahhoz nem akarunk hozzászólni. Hisz a neológ-igában vannak a magyar zsidóság történetének tudósai, ők döntsék el, vajjon Hochmuth Ábrahám, dr. Kohn Sámuel, dr. Kohut Sándor, Simon József és egyéb neológ vezetők „könnyelműségig felületesek voltak”-e amint az elnök ur mondja. (Amit pedig dr. Lederer — F. Dó-vid Lackenbach z. c. l.-ról, a híres pozsonyi ros besz din-ről állít, hogy orthodox rabbinak neológ község-b n való működésre hecser-t adott, az legenda, még pedig annyira hi-teles, amennyire hitelesek a neológ sajtóban megjelenő és célzatosan megkonstruált „Bal-Sém” legendák!)

Ellenben az ellen már határozot-tan tiltakoznunk kell, amidőn az elnök ur azt mondja: „az ortho-doxok tulzásba hajtván a bizalmatlanságot, a szakításba rohantak”. Továbbá „nem volt ok a szakításra ezelőit 60 évvel, ma még kevésbé.

ma egyáltalán nincs ok rá.” A mi Gaon-jaink a Keszav Szoffer-ral az élükön nem »rohantak» amikor a külön orthodox szervezetet megal-kották, hanem igenis tudták, hogy az egyre erősödő neológ szellem ellen, a melynél a sechito megbiz-hatósága, a mikvó, a gyermekek tóra-nevelése, a rabbi talmud-tudása mellékes valami, — nincs más eszköz, mint a külön szervezet.

A külön szervezet az orthodoxiá-ban fényesen megállotta a próbát, az elmúlt évtizedekben. Ha neológ testvéreink nincsenek megelégedve az ő országos szervezetükkel, épít-sék ki jobban, hisz a pesti izr. hit-község elnöke ilyenmő fáradozásai ismeretesek is. De mindez nem ok arra, hogy elhitéssék az orthodoxiá-val a kétféle szervezet hátrányait. A frázisokkal szemben ott állnak a tények. Az orthodoxia egyfelől azt látja, hogy például Pesten az ortho-dox hitközség tagjai száz százalék-ban megtartják a sabboszt, a neológ hitközség tagjai — sajnos — még 10% erejéig sem. Látja továbbá, hogy ahol két hitközség van, ott az orthodox előjárók zöme vallásos, míg a neológ vezetőségben nem akadt ember, aki a szombatot és a kasruszt megtartja. Látja azonkívül, hogy orthodox rabbi vagy alkalm-zott nem merné fiát olyan pályára nevelni, ahol a szombatot nem tartja meg, míg neológ rabbinál és alkalmazottaknál kivétel az, aki a szombat megtartására ügyel, a gyer-mekei elhelyezésével.

Mindezek le nem vitatható tények. A tények azt tanítják, hogy a zsi-dóság egységét nem adminisztratív

uton kell helyreállítani, hanem a vallásosság útján. Ha a neológ rabbi, előjárók, intézmények meg fognak felelni a tradicionális ortho-dox felfogásnak, akkor a zsidóság egysége meg van. Egész addig azonban szükségünk van külön ortho-dox szervezetre. Kár tehát a szóért! Élünk békeességben egymás-sal, gondolva közös bajainkra és közös történelmünkre, de hagyjunk fel a helyzetet elmérgesítő unifi-kációs szövegekkel. Mert míg csu-pán szólam lesz az: „vissza a szom-bathoz”, „vissza a zsidósághoz” — addig testvéri szeretettel bár, de határozottan kénytelenek vagyunk azt is hangoztatni: „vissza az unifi-kációtól”.

Támogassátok a Tomché-Jesivoszt!

Megérkeztek az
**őszi selyem,
bársony, szö-
vet és flanell
ujdonságok**

az olcsóságáról előnyösen ismert

Spitz Herman

áruházában

Erzsébet-körút 34.

(Saját házban.)

Szombat és ünnepnap zárva.

SCHULEK SANDOR

Budapest, VII., Király u. 3. — Telefon: József 123—19.

valódi angol acélból, a legjobb tükörfényvel, rézbaknival, esontnyéllel. — Minden darabért teljes garancia. — Élesítő kövek. — Mohel műszerek. — Javítások olcsón és gyorsan készülnek.

Hőféhére csak Wesilla mos

Riadókiáltás Románia orthodox zsidóságához

Írta: WEISZ MÓR budapesti orth. hitközségi előjáró

Megbízható helyről kapjuk a Hiób-hírt — amellyel a „Zsidó Ujság“ is foglalkozott már — hogy a román kormány rövidesen egy tollvonással ki akarja mondani a romániai zsidó hitközségek unifikációját, azaz: oktroj utján egy kalap alá akarja vonni az orthodox, statuskvó és neológ hitközségeket. Megismétlődik komoly formában az a játék, amelynek szemtanui lehetünk Budapesten 1912-ben, amikor egész sommásan vélték elintézni az összes árnyalatu hitközségek unifikációját. De ami Budapesten csak felelőtlen, hatalommal nem rendelkező körök kísérlete volt, az most Bukarestben megújul a hatalom összes attributumai felett rendelkező kormánykörök részéről.

Az erdélyrészi és romániai orthodox zsidókra hárul tehát a kötelességszerű feladat, hogy felvilágosítsák kormányukat a tervezett lépés végzettszerű voltáról. Romániában körülbelül egy millió orthodox zsidó él, aki vére utolsó cseppjéig harcolni kész lesz szent Tanunkért és szentséges hagyományaink fenntartásáért. Egy kényszerszervezet oly zsidó elemeket akar egymáshoz láncolni, amelyeknek életfelfogása, zsidó és vallástörvényi élete, a lehető legnagyobb ellentétben van egymással.

A heterogén községeknek egybevaló kényszerítése azonos lenne a

spanyolországi inkvizíció kínzó módszerével, azzal a különbséggel, hogy Spanyolországban a zsidó fizikumot kinozták meg, Romániában pedig a zsidó lelket akarják meggyötörni. Mert az mégsem járja, hogy néhány gazdag bukaresti bankár stb., aki a zsidó életmóddal és vallási törvényhűséggel rég szakított, irányíthassa millió hithű zsidónak vallási intézményeit.

Érthetetlen, hogy miért nem kap, az — egész világon — aggódo s a vallásosságot féltő orthodoxia, hirt romániai Nagyaink megmozdulásáról?

Mi, a távolból, külföldről szólunk tehát hozzátok, a Rambamnak a sófárt magyarázó szavaival: „ürü jesénim mitardümaszchem, „ébredjetek szunnyadók alvástokból!“ Lehetetlenek tartjuk, hogy ha egy Schorr (Bukarest), egy Fuchs (Nagyvárad), Zirelsohn (Kischenew), egy Hager (Visnica), a Bojani Rebbe (Csernowitz), egy Ullmann (Beszterce), egy Grünwald (Szatmár) és más használó rabbi-tekintélyek oda állnának a kormány elé és felvilágosítanák, — hogy akkor a kormányzó körök nem gondolnák meg lépésüket. Mert akkor a kormánykörök megtudnák, hogy az orthodoxia összes értékeiről van szó. Hiszen mi lett volna jesiváinkkal, templomainkkal, mikvójainkkal, hitközségi életünkkel, ha nem jött

volna létre Budapesten az 1869-orthodox-neológ szakadás és az orthodoxia nem alapíthatott volna külön hitközségeket?

Az orthodoxia helyzetének minden ismerője, vallásunknak minden hű fia, aggódo tekintettel néz tehát a romániai kísérlet felé és hön óhajta, hogy — esetleg a beszercei orth. iroda által kibocsájtandó sürgős felhívás folytán — Erdély, Besszarabia, Bukovina, valamint ó-románia orthodoxjai haladéktalanul országos nagygyűlésre egybe gyűljenek és kormányukhoz monstre-deputációt menesszenek, amely felvilágosítaná, hogy nem szabad egy millió szorgalmas, békés, törvényeknek engedelmeskedő, lojális ember lelkelete ellen égbekiáltó kényszerszert alkalmazni! Egynek érezzük magunkat minden orthodox zsidóval, amikor romániai testvéreinkhez féltő szeretettel szólunk „chizkú v-imezü“ föl a szent harcra, amelyet a mennyei gondviselés az új évben koronázzon meg sikerrel, nem a mi kedvünkért, hanem „aszé lemáánchó“ a Tóra érdekében és az ő Szent Neve dicsőségére!

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt — Naponta friss áru házhozszállítás. — Budapest, VII., Kazinczy-utca 52-54. sz. — Telefon-hívó: J. 334-76.

Wesilla a legjobb mosószert

Wesilla mosás a legtakarékosabb

A magyar orthodoxia és az Aguda

Írta: KATZ JAKAB, Magyaragens

(Rojshasonói számunkban fenti cím alatt írt Weisz Gáspár cikket az Aguda ellen. A „Zsidó Ujság“ nem érzi magát hivatottnak, a magyar orthodoxiának az Agudához való aktív csatlakozása tekintetében a döntő szót kimondani. Szívesen közli azonban a különböző — pro és kontra — argumentumokat, amelyek által a döntésre hivatott tényezőink előtt a helyzet tisztázódhat. Jelen cikk Weisz Gáspár érveléseit véli megdönteni. Szerk.)

A magyarországi zsidóság sasként belekerült a zsidó világmozgalmak áramlatába. Hiába volt a több oldalról megnyilvánuló ellen-szenv, ezen mozgalmakkal szemben, ma minden gondolkodó ember kénytelen ezen jelenséggel számolni. Többé nem lehet vállvonogatással elintézni a dolgot s kijelenteni, hogy ez bennünket nem érdekeli, mert nekünk nincs rá szükségünk; a tény, hogy itt van, tárgytalananná teszi a kérdést, hogy kell-e?

Az orthodox zsidóság fontolóra veszi a tennivalókat. A felelősség-érzet, hogy talán az orthodoxia jövő sorsa függ a megteendő lépésektől, minden hozzászólót a legnagyobb óvatosságra s őszinteségre inti.

Reméljük, hogy az orthodoxia, habár egyelőre még csak tapogatózva keresi, de végre mégis meg fogja találni a kivezélt utat. Ez azonban semmiesetre se lehet az, amit Weisz Gáspár ur a „Zsidó Ujság“ multkorai számában ajánl: a teljes passzivitás.

Érdekes vonása a magyarországi zsidóságnak, hogy önkényesen a kiválasztott nép „kiválasztottjának“ teszi meg magát. Amit az összes zsidóság kötelességének érez, azt a magyar zsidóság nem mindig ösméri el maga részére is annak, sőt néha majdnem tilalmasnak tartja. S ezt nevezi Weisz Gáspár ur fékezésnek, visszatartásnak! Ha mi vele dolgozunk az összeszsidósággal, a zsidóság közös érdekein, de a rohanó munka közepette felemelnék szavunkat a

(Hirdetéseikért orthodox szempontból a szerkesztőség nem vállal felelősséget!)

vallás érdekében s bizonyos pontoknál megálljt kiáltanánk: Halló! itt lassabban menjünk, nehogy a vallás rovására érjünk el bizonyos eredményeket: ezt fékezésnek nevezhetnénk. De lassabb tempót diktálni, még mielőtt megindultunk volna, annyi, mint a kátyuba jutott kocsinak a fékét rángatni. Ez nem passzivitás, ami az aktív erő tüntegéseit akarja egysúlyban tartani, hanem pusztán téllenség, mely minden aktivitást megbénít.

De ha a zsidó mozgalmak tulajdonképeni célja a vallási tilalmak alá esne, úgy kénytelenek volnánk minden együttműködésről lemondani s a téllenség jogos és érthető volna. Már pedig a t. cikkíró ur szent meggyőződése, hogy Palesztina — a mozgalmak célja — a mai alakjában . . . egy megrontott s meg nem javítható alakulat, amely az orthodoxia számára már a rituálék középpontjából is elvesztett. „De édes Isten! hát nekünk külön Sülchon Orúchunk van? Hiszen nem rég idézte Sussmann budapesti rabbi R. Joszef Chaim Sonnenfeld véleményét, mely szerint bár csak minél több palesztinai föld jutna vallásos zsidó kezekre! Hát nekünk a jeruzsálemi szent rabbi véleménye nem mérvadó?”

Van azonban még egy másik érv: Palesztináért nem érdemes dolgozni, mert a világpolitika fogaskereke fordultat egyet, az arabok önállósítják magukat s azután jön a hadd elhadd. Anglia otthagya a zsidókat a csúszkán. Cikkíró ur prófétai lendület el mond jóslatot az eljövendő zsidó vérontásról. Ez a lehetőség kétségtelenül fennáll. De miért feszít az ördögöt a falra! Ha mi minden lépésünkkel a világpolitika esetleges fordulatának következményeit tekintetbe vennénk, úgy soha egy

Kitünő minőségű „HUTTER“

kóser szappan

kapható minden fűszer-és fűszertüzletben

Gyártja: Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.

Telefon: J. 461-92, 93, 94, J. 408-92

tapodtat sem tehetnénk, hiszen a világpolitika fordulatai, minden józan emberi számításat kerekszbe húzhatnak. Amióta a zsidók kétezer éves vándorlása megkezdődött még soha sem tudták egy-egy telelelülésnél, vajjon nem másoknak építik e házaikat. Csak éppen Erec Jiszroelban akarunk százszázalékos biztonságot? Fura felfogás: mert nem tudjuk, be fogjuk-e tudni fejezni, inkább el se kezdjük. De Rabbi Tarfojn más-kép mondá:

לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן תורה וכו'

Hirdetmény.

Balatonfüreden Goldstein Ezra főrabbi ur vezetése alatt
10 חודש részére
jesiva-internátus

létesült.

Felvételnek teljes díjas, feldíjas és ingyenes talmudisták. — Egészséges lakás, tápláló koszt. — Teljes díj havi 80 pengő. — Felvételi kérvényekben feltüntetendő kor, esetleges előképzettség és minél előbb Goldstein Ezra főrabbi, Balatonfüred címre küldendő.

Csakis teljesen egészségesek vétetnek fel.

Pollák Saul, a jesiva gondnoka.

SIRKO^{leszállított} LÖWY-nél^{árban}

Budán, Fő-utca 88. (Suját ház) Tel: 146-99.

LYON LEA a legszebb zsidó film OMNIA
Főszerepekben: Ivan Mosjoukin és Mary Philbin

WEISZ MÓR

orth. כשר sütdéje, keksz teasütemény és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob-utca 22.

FIÓKÜZLETEK: Akácfa-utca 27. — Vörösmarty-utca 25. — Telefon: József 422-65.

Ünnepek előtti napokon nagy barchesz-vásár. — Cukrászkülönlegességek.

A palesztinai segélyakció

A központi iroda által kibocsájtott újabb felhívások, amelyeket a „Zsidó Ujság“ legutóbbi száma is kellőképpen propagált, máris kezdik éreztetni hatásukat. Az iroda — amint lapunk más helyén Hartstein alelnök nyilatkozatából kitétnék — újabb 5000 pengőt utalt át Jeruzsálembe és remélhető, hogy az akció lendületesebb menete folytán, az iroda az ünnepek befejeztével ismét abban a helyzetben lesz, hogy legalább hasonló összeget átutalhasson. Ez azonban természetesen még mindig aránylag csekély eredmény, a horribilis szükséglethez viszonyítva éppen ezért szerfölött fontos a földrengés által sújtott szentföldi testvéreink feltámasztása érdekében most már intenzívebben megnyilatkozó áldozatkészségnek országszerte további kifizetése a tanujelét szolgáltatni.

A budapesti orth. hitközség templomaiban az elmúlt Roshasonó és Jojmkipür ünnepeken a tóra felolvasásoknál hozzávetőleges becslés szerint cca 1000 pengő lett a nemes célra felajánlva. A hitközséghez legújabbán befolyt összegek a következők: özv. Aschner Árminné 60, Tauber Vilmos 25, Braun Manó 24, Weisz Gyula 20, Herzog Lajos, Schmelzer H., N. N. Platschek által, Dr. Rosenak 10—10, N. N. 6.40, Weisz Simon 5, Spitzer Jakab, Kiss Artur 4—4, Feér Géza 3, Somló Margit 2.50 Müller A. Adolf, Stern Adolf, Taub Mór, Rosenberg Albert, özv. Braun F.-né, Weisz Ignác 2—2, Goldman Mihály 1.40, Weisz Joir, Gáspár Ferencné, Weisz Elek, Grünstein Sándor 1—1. Összesen 211.30. **A már kimutatott összegekkel együtt a hitközség gyűjtése P. 1939.16.**

A Zsidó Ujsághoz a héten a következő összegek folytak be: Staub Sámuel, Kiskunfélegyháza 145 p. (gyűjtés, amelyhez hozzájárultak: Frank Miksa hitk. elnök 20, Várad Antal 6, Frank Ignác, Rottenstein Ignác, dr. Krausz Mór, Fisch Illés, Löwinger Ignác, Grünwald Salamon, Sonnenfeld Sámuel 5, dr. Kertész Ernő, Ság Ödön, Kalmár Manó, Szinai Vilmos, Vámos Márton, Erdermann Jenő, Krausz Sándor, Fisch Ernő, Feuer Miksa, Weissmann Ferenc, Rösner Mór, Kun Juda Chaim, dr. Bányai 3—3, Svéd Salamon, Weisz Manó, Klein Sámuel, Pollák Sámuel, Kun Dávid, Straszbürger Sámuel, Goldstein Kálmán, Staub Sámuel, Friedmann Mihály 2—2, Weisz Gyula, Dávid Sándor, Fisch Miksa, Herskovits Antal, Friedmann Géza, Schwartz Jakab, Kacvender József, Breuer Adó f. Krausz Miksa, Klein Zsiga, Weber Efrájim, Lefkovics Lajos, Weinberger Sándor, Pollák Mór, Weber Herman Berkovics Henrik, Fischmann Mór, Hauer Sámuel, Finkelstein Jenő, Kellner Lázár, Reumann Miklós, Alter József, Breuer Nathan, Holländer Lipót 1—1.) *Reiner Soma, Poroszló 100 p.* Orensten Béla, Hajdubagos 61 (templomi snóderozások: Orenstein Béla, Blas Fede 10, Herskovics Miksa 8, Ehrenfeld Mór 5, Orenstein Samu, Citr. m. Andor 4—4, Goldstein Adolf, Löw Farkas, Orenstein Ernő 3—3, Grausinger Ferenc, Weisz Dávid, Blas Sándor, Weisz József, Goldstein Ferenc 2—2, Löwy József 1) *Orth. hitközség, Hajdusámson (Lefkovits Béla elnök) 34.* Első Bácsalmási Hengerműmalom R. T. 20, Koralek Sámuel, Piszke (Kertész Lajos és Háber Frida lakodalman gyűjtve) 12, Schönfeld Ignác, Kismarja 5, Schlesinger Márton, Derecske 3.50. G. J. 0.94. Ösz-

szesen P. 381.44. **A legutóbb kimutatott összeggel együtt a „Zsidó Ujság“-hoz eddig P. 800.— folyt be.**

Az orth. közp. irodától a következő sorokat vettük!

Tekintetes

Groszberg Jenő urnak,
a „Zsidó Ujság“ főszerkesztőjének,
Budapest.

A „Zsidó Ujság“ f. évi 35, 36, 37 és 38—39. számaiban kimutatott, a lap által a szentföldi magyar zsidó földrengéskárosultak javára gyűjtött P. 538.—, azaz Ötszázharmincnyolc pengőt rendeltetési helyére való továbbítás végett, t. Cimedtől hiánytalanul átvettük. (A f. é. aug. 31-én nyugtázott 262 P.-vel együtt összesen P. 800.— azaz Nyolcszáz pengő.)
Budapest, 1927. október 3.

Teljes tisztelettel

Orth. izr. központi iroda nevében
Hartstein Lajos
üggy. alelnök.

Új év! Új szerencse!
Nagy szerencse érheti Önt az újévben, ha nálunk vesz részt az osztálysorsjátékban.

Főnyeremény
szerencsés esetben
500.000 pengő

Rendeljen tehát sorsjegyet
Weisz Béla és Tsa
bankház. főelárusítónál
Budapest, Dob-utca 9.

Sorsjegyárak osztályonként:
Egész 20.— P. 10.— P. 5.— P.
Huzás október hó 22. és 25.
Szombat és ünnepnap zárva.

Ünnepi gondolatok

Borongós szelichojsz-hajnalok, fenséges sófár-hangok és lélek-emelő bünbocsánati napok után elérkeztünk legszebb ünnepeink egyikehez, a sátorosünnephez.

Általában, az ünnepek az emberi élet fénypontjainak tekintendők, mert láthatatlan szárnyakon ragadják ki az embert a színtelen, hétköznapi életből és magasabb régiókba, egy finomabb, I-nek szentelt gondolkörbe helyezik elfáradt lelkét. A folyton önző célokért hajhászó embert rábírik arra, hogy rázza le magáról a közönséges, mindennapi földi lét bilincseit és az ünnep ihleten át emelkedjék fel lelke, az ünnephez méltó helyzet magaslataira.

Ne higgyetek ám azt, hogy mivel az ember földi halandó, gyarló teremtmény, tehát minden cselekedete, minden lépte csak közönséges célok belyégét kell, hogy magán viselje! Nem! mert igaz ugyan, hogy mi földi teremtmények vagyunk, de azért a legmagasabb, a legszentebb emberi célok fölfogására is képesnek bizonyulunk; hagyjatok csak bennünket életünk és egész létünk fontosságától áthatni, a vallás világitó fáklyáját magasan lobogtatni; hagyjátok meg egész életünk legszebb és legszentebb céljának az Ur akaratának teljesítését; futó mámorok, pillanatnyi öröme helyett, kimért és komoly léptekkel az Élet útjait járni, akkor soha nem fog lábainkhoz tapadni földi célok és igyekvések salakja, mert minden cselekedetünk, egy idális, magasabb cél szolgálatában fog állani.

Az ünnepeknek általában, de különösen a Szükszesnek azon magasztos hivatásán kívül, hogy közelebb hozza az embert Teremtőjéhez, még más célja is van, hogy tanuljunk tőle, hogy egyetértés honoljon táborunkban, hogy egymás között is békében éljünk. Így olvassuk a Midrásban, hogy az ünnepi virágcsokor, amely tulajdonképpen négy különféle termés, de az áldás elmondásakor szinte eggyé válik, azt szimbolizálja, hogy az a többféle ember, mely Izraelben van, dacára, hogy mind külön-külön természetű, szintén eggyé olvadjon és úgy jelenjen meg a Mindenható előtt, könyörögni egymásért.

lenül is feltolul a kérdés: „Miért türi az emberiség vezető Atyja, hogy olyan rettenetes szenvedés, amely a jelenlegi gazdasági krízis nyomában jár, az emberiség fejére szakadjon? És miért kell éppen a zsidó népnek ezen szörnyű gazdasági helyzet nyomorából a legnagyobb részt kivennie? Miért? ...” Ilyen és hasonló kérdésekre ad feleletet a szűk, amelynek most lakói leszünk. Aki csak felületesen halja azt, amit a nyomor furiai beszélnek, az az összesség szenvedéseiben nem lát egyebet, mint a büntetést, melyet I-ten kinyújtott keze az emberiségen kérihetetlenül végrehajt. Aki

azonban az események magasabb értelmét kutatja, rá fog jönni, hogy ép úgy, mint az egyiptomi kivonulás után, hogy az egyiptomi bálványimádás salakjától, mely Izrael lelkét beszenyezte, megtisztuljon, szükség volt egy olyan sátorlakta kálváriára, amely elvezette őket az emberiség legnagyobb állomásához a Szinai hegyen való kinyilatkoztatáshoz, úgy a mostani úrókor is tudni fogja, hogy az Örökkévaló, atyai szeretettel akarja az emberiséget fölnevelni, hogy ezáltal az anyagiak után való hajszolásból, a léha, puha életből, felemelje a szűk szimbolizálta I-tenben vetett reménykedés, eszményiség és vallásosság magasztos fokára!

Schwarz Izsó. Szarvas.

Idegenrazzia 100 év előtt

Kezünkbe került egy 100 év előtti rendelkezés, amely a simándi met-szót, Jacob Zeller-t kinczezi kommissáriusnak arra nézve, hogy nem tartózkodnak-e idegen zsidók a faluban. A jellemző kis iratot az eredeti helyesírással itt közöljük:

24 Forintokkal az Zsinagóga számára megbüntettetni.

Kelt Simándon, Oct. 27-én
1821. Sánka Lajos m. p.
Arad Vármegye Eskütje.

„Minek utána tapasztaltatott, hogy az Felsőbb rendelkezések következtében is több számú idegen a Városban üdőkig tartózkodnak, azért is, hogy minden rossz következtetés el-távozhassanak, Comissáriusnak tétetik Jakob Zeiler hogy ennek utána — ha 24 Óra alatt az Idegenek be nem jelentenek az Comissárius fog: 24 Páltzával az Háziz Gazda pedig a ki azt bé nem adja az fog

Amint látjuk tehát a helyzet száz év óta csak annyiban változott, hogy most már nem ígérnek a zsidó komissárius: ak 24 Páltzát, sem nem rónak ki büntetést a „Zsinagóga számára“, hanem közigazgatási eljárás alá vonják azt a szerencsétlent, a ki nem tehet arról, hogy világháború volt és összezavarta az országok határait. De az meg egyáltalában nincs megoldva, vajjon ez a közigazgatási eljárás alá vonás sok esetben nem ér-e föl „24 Páltzával“ avagy „24 Forintokkal“.

Egy pengő nem a világ!

és megszerzi általa szükejének legszebb díszét, cca háromnegyed méter hosszú és fél méter szélességű gyönyörű szines jeruzsálemi képekkel illusztrált képet. Mindenki megveheti, mert rendkívül le-szállított árban kerül eladásra, franko, franko. — Ugyanitt kapható szép kivitelben VÁSZON ZÁSZLÓ, melynek darabja 80 fillér. — Azonkívül kartonpapír-zászló darabja 60 fillér. Pénz előre küldendő be az utánvét drágasága miatt. — Kaphatók:

Grünfeld Hermannál, Bpest, Rombach-u. 16.

Postatakarékpénztári csekk számla szám: 27642

Schück Jenő orth. fiunevelő intézet

Budapest, VII.,
Kertész-utca 32

Nevelési irányunk a hagyományos hithűségben élő, előkelő zsidó családoknál otthonos szellemmel van összhangban. — Bő ellátás. Szülői gondosság Orvosi felügyelet. Prospektus.

— Mindnyájukban önkéntel-

Képviseletet adunk az ország minden községében és városában üz-

lettel vagy lakással bíró megbízható egyénnek

KIRALY GOZMOSÓDA RUHAFESTO ÉS

Vidékre küllön
postaosztály.

VEGYTISZTIÓ

Magánosok megbízásait is a legrövidebb idő alatt teljesítjük.

Budapest, VII., Király-utca 15. szám. — IV., Magyar-utca 6. szám.

Szabónőknek, szabóknak nagy árengedmény.

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz **Haazinú**, Tisri 12.
Sabbosz kezdete (Bpest) 5 ó. 05 p.
" kimenetele " 5 " 50 "

Kedd, szerda: **Szükesz**
Jomtov kezdete (Bpest) 5 ó. — p.
" kimenetele " 5 " 45 "

Sabbosz **Chojl-Hamoéd**
Sabbosz kezdete (Bpest) 4 ó. 55 p.
" kimenetele " 5 " 40 "

Hétfő, okt. 17. **Hojsano Rabo** —

Kedd, szerda: **Smini Aceresz**
Ünnep kezdete (Bpest) 4 ó. 50 p.
" vége " 5 " 35 "

— Smini Aceresz (1) napján
Gesem-bencsolás és Mazkir. —

Lapunk összes barátainak vig
ünnepet,
ישמחה יום טוב
kiván a

szervezőség és kiadóhivatal.

(Legközelebbi számunk) közvetlenül
az ünnep után, f. hó 21-én jelenik
meg.

Olvasóinkhoz! Jelen számunkkal egy-
idejűleg küldjük, vallásos témájú regé-
nyünket ajándékol mindazon t. olvasó-
inknak, akiknek előfizetése legalább nov.
1-iig rendezve van. Tekintettel az ünne-
pek alkalmával mindenjére háramló nagy
kiadásokra, elhatároztuk, hogy ugy a
regény, mint a naptári kedvezményt ki-
vételesen f. hó 20-ig prolongáljuk.

Felkérjük tehát összes hátralékban
levő előfizetőinket valamint azokat,
akiknek előfizetésük f. hó 15-én és nov.
1-én lejár, hogy az előfizetési díjat —
saját érdekükben is — azonnal (de leg-
később Iszri-Chag-ig) ré-zünkre átutalni
szívesek legyenek.

Ausztriai (burgenlandi) előfizetőinknek
jelen számunkhoz megfelelő postautal-
ványt mellékelünk s kérjük az előfize-
tést annak felhasználásával haladéktalan-
ul rendezni. Ellenkező esetben kénytele-
nnek leszünk a lap további küldését be-
szüntetni.

Szlovenszkói és erdélyi olvasóinkat is
hasonlóképpen felkérjük az előfizetés
azonnali rendezésére.

ZÁLOGCÉDULÁKAT kiváltok. — Ékszereket, briliánsokat
bárkinél drágábban vesz
Székely Emil KIRÁLY-UTCA 51. Teréz templommal szembe.
Telefon.

Erev-Szükesz a második év-
fordulója annak, hogy a „Zsidó
Ujság“ uttörő munkáját megkezdte
s a hazai orthodoxiának lapot adott
a kezébe. Az évforduló méltatására
a lap élén adtuk át a szót patriar-
chális főrabbinak, méltóságos
Reich Koppel urnak, valamint óbu-
dai **Freudiger** Abrahámnak, a buda-
pesti orihodoxia kiváló elnökének.
Még megjegyeztük, hogy **Frankl**
Adólf és **Hartstein** Lajos, az orth.
központi iroda érdemes elnöke, ill.
alelnöke, ez alkalommal személye-
sen adtak szerkesztőnk előtt a „Zsi-
dó Ujság“ iránti rokonszenvüknek
kifejezést.

Rojshasonó-üdvözlések
tömkelegét hozta a posta a „Zsidó
Ujság“ szerkesztőségének. Jóleső
érzéssel látjuk ebben is a jelét annak,
hogy megértő olvasóitáborunk sze-
retete övez körül bennünket. A
számtalan üdvözlésre ezúton fejez-
zük ki hálás köszönetünket.

Reich Koppel főrabbi „
a budapesti orthodoxia rajongva
tisztelt és szeretett lelkipásztora
Rojshasonó estéjén lakásában az
egybegyűlt vendégei körében nagy-
szabású beszédet tartott. Az igazi
emberi élet tartalmáról szóló derő-
sója ugy nyelvezet, mint a tartalom
tekintetében a legteljesebb szellemi
frisség jellegét viselte magán. Ugy
hatott minden szó, amely az I-ten-
áldotta, a 90 év f. lé induló aggasz-
tyán ajkáról hang ott, mint az üdi-
tő harmat a száraz növényzetre,
minden szava csupa bizalom, csupa
megtisztult és felémelő életbölcselet
volt. Másnap, **Rojshasonó** első nap-
ján a nagytemplomban sófárfuvas
előtt a főrabbi ismét megörvendez-
tette hallgatóságát gyönyörű beszéd-
del. Mélyeséges áhítat kísérte minden
szavát. Az almemóron megszemé-
lyesített tiszteletreméltóság láttára a
meghatottságtól sok szem könnyre
fakdt. A templom egész közönsége
egybeforrott ama kívánságban, ame-
lyet a szent dalnok a Tehilimben
ugy fejezett ki: „hadd virágozzék
az igaz, mint a pálma, hadd erő-
södjék, mint Libanon cédrusa, hadd
viruljon aggkorában még soká,
üdén és életkedvben.“ — **Jojmki-
pürkor** a főrabbi imádkozta elő a
nagytemplomban a neiló-imát, amely
az ájtatoskodókra ugy hatott, mintha
a főpap hangját hallanák a szent-
élyben במורה בימי. Adja a Minden-
ható, hogy még sok-sok évekig él-
vezhessük, erőben, egészségben!

Mulatságos eset. (Levél a
szerkesztőhöz.) „Ez év elején tört-
ént, amint azt akkor a „Zsidó
Ujság“ is megírta, hogy a sze-
rencsi Chevra-Kedisa közgyűlése
által hozott határozatokat többen
bemaszerolták a közigazgatási ha-
tóságnál. A **meszire** természetesen
nem sikerült, a közigazgatási ha-
tóság teljes egészében jóváhagyta
a hozott határozatokat, de annál
mulatságosabb, hogy éppen a
bűnbánó napokban az összes
aláíróknak, számszerint 26-nak,
külön külön „fizetési megha-
gyás“-t kézbesített ki a kir. adó-
hivatal, mely szerint minden egyes
aláíró 1250 pengőért tartozik bír-
ságuul fizetni, mivel a feljelentési
beadványra nem volt bélyeg ra-
gaszva. Bár ezen határozatot is
megfellebbezték, azonban annyi
sikere máris van a bírásoláshoz,
hogy amit, a Zsidó Ujság „Zsidó
erkölcsre int a miniszter“ c. cikk-
sorozatában hangoztatott **Tóra ti-
lalma** (a nem-zsidó bíraskodás
igénybevétele) nem tudott kivívni,
azt **kivivta a fizetési meghagyás**,
mert vállig hangoztatják, hogy
többet nem lesznek hajlandók
maszerolni! Mindenesetre ezen
eset a zsidó közvélemény érdeklő-
dését fogja felkelti és egyben
ujjmutató lesz azok számára, akik
még mindig maszerolási gondola-
tokkal foglalkoznak.“

אתרוגים ליל לילי ויהודים
Lesz b. hibene küli
**MŰCHEROK,
LÜLEVOK
és MIRTUSOK**
Nagyban és kicsinyben legolcsób-
ban beszerezhetőek
**STAMBERGER
MÁRKUS Miskolc**
Lichtenstein József u. 28. szám.
Telefon 2-39. (Király-utca)
Postai rendelések legmegbiz-
hatóbban lesznek elntzve.

- AKAR jól és olcsón falatozni?
- AKAR alkalmi estélyeket ké-
szíteni?
- AKAR fejtörés nélkül ünnepé-
lyeket rendezni?
- AKAR sok pénzt megtakarítani?
Akkor forduljon
SCHWARZ GÁBORHOZ.
VIII., Népszínház-utca 42-44
Orth. felvágottak, külön-
legességek gyári áron.
Alkalmi díszített tálak, szak-
szerü készítes.
Nyitva reggel 5-től este 11-ig.

Wesilla mosószert hódít mindenütt

Szükesz.

Hervadt falevéltől
Borítva minden
tér.
A fákon zuzmara,
A háztetőkön
dér.

Bucsuzva süviti:
„Nyomomban már a
tél“
A tüzes napsugárt
Lehűtő őszi
szél.

Mely látogatóba
Hozzám is be — be —
ér.
— Mint régi jóbarát —
Bebocsátás se
kér.

De nem, mert jóbarát,
Hanem megmondom
m'ér?
Mert, ha ajtóm zárva
Ó akkor is be —
fór.

... Sátram falán gyékény,
Rajt' sok tátongó
lék,
... A mennyezet nádból
Rajt' sok helyt égszin
kék.

S' m'ért lakom sátorban...?
Mert nem a kőfal
véd.
I-ten!... S' ha Ő velünk
Nekünk itt, óh, ki
vét!?

Rosenbaum Gyula
(Kisvárdá)

Most megjelent
Zsidó Elbeszélések Tára
I. füzetének
terjesztése céljából
elárusítók
kerestetnek.
Magas jutalék! — Nagy kereseti
lehetőség!
Grünfeld Salamon
Budapest, Rombach-ucca 16. szám.
(Kapu alatt.)

**A budapesti Tiferesz Ba-
churim** szombat ünnepi programja:
Első nap d. e. 1130 הריוות Kohn
Béla, d. u. 345 נמרא שמחה בית השואבה
Krausz Jenő, 4 ó. מנדות דרשה Klein
Márkus ur. Második nap d. e. 1130
הריוות Haberfeld A., d. u. 345 מניא
Sussmann Vilmos, 4 ó. הלכי ישבת סוכה
dr. Deutsch Adólf ur. Csütörtök, első nap Chojl-ha-
moéd, este 8 ó. מניא הלכי חוהים Ne-
gewürtz Z. שבת, d. e. 1130 (folyta-
tás) Stern Ödön, d. u. 4 ó. הריוות
הריוות Sussmann V. rabbi ur.
הריוות הירשנה רבה
Az egyesület vezető tagjai tartanak meg-
előadásokat. Smini Aceresz d. e.
1130 הריוות Berkovits Mendel, d. u.
330 מניא הלכי סוכה
Pfeffer Mózses ur.
Szimchasz Tajró d. u. 3 órakor tár-
sas összejövetel az egylet helyisé-
geiben! Imaidők: יום reggel 8 óra,
יום fél 7, שבת שמחה reggel fél 8.
Az egyesület összes helyiségei ün-
nep egész nap nyitva vannak, ahol
az egyesület zsidó tárgyu könyvtára,
valamint az összes bel- és külföldi
zsidó lapok mindenkinek rendelke-
zésére állanak. Vendégek szívélyesen
fogadottnak. Az ifjúság felkératik az
előadások pontos látogatására.

Jojmkipür napján a buda-
pesti áru- és értéktőzsde zárva volt.
(Rojshasonókor nyitva volt ugyan,
de a gyér látogatottság miatt alig
volt forgalom.)
A tabi hitk. elnök z. c. l.
Tabról jelenti tudósítónk: „Mély
fájdalommal jelentem, hogy a Du-
nántul e orthodox szigetének, a ta-
bi hitközségnek vallásos életi elnö-
ke, R. Simón Singer kedden meg-
halt. Erev Jojm-kipür napján temé-
ték nagy részvét mellett. Az orth.
központi iroda táviratilag fejezte ki
részvétét.“

Haláleset. Nagy megdöbbe-
néssel szerzett tudomást, az elmúlt
Rojshasonó ünnepen, a főváros or-
thodox zsidósága, egyik kiváló ér-
demes tagjának, Dr. Kaba Imrének
47 éves korában történt korai gyá-
szos elhunytáról. A megboldogult a
veje volt a köztisztvisletnek és nagy-
rabecsülésnek örvendő Deutsch Vil-
mos budapesti bankárnak. Nagy
részvét mellett lefolyt temetésén
meghatóan bucsuztatták a megbol-
dogultat Sussmann és Steif rabbik.

Vendégszonoklat. Reck-
ről (Hevesm.) jelenti lapunknak:
„Rojshasonókor községünkben tar-
tózokdott a nagynevű mezőcsáti fő-
rabbi z. c. l. veje, Moskovics Her-
mann, aki hitk. elnökünk felkérésé-
re, nagy tetszéssel fogadott vendég-
szonoklatot tartott.“

**„Az uj esztendő felada-
ta“** címmel cikket közöltünk leg-
utóbb dr. Székely Albert tollából.
Nyomdai elnézés folytán, sajnálato-
san elmaradt, a szerkesztőségnek a
cikkhez fűzött utóirata, amely a kö-
vetkezőképpen hangzott volna:
„Közre adják az illusztris cikkirő
véleményét, anélkül, hogy azzal, (az
egész magyar zsidóságnak egyete-
mes tanácskozára való összeülése
tekintetében) egyet értenők, amelyre
egyébként, meggyőződésünk szerint,
az orthodox vezetőség semmiféle
körülmények között sem lesz kap-
tható. Szerk.“

Tórafelavatási ünnepély
Páparól jelenti tudósítónk: „In-
pozáns ünnepegyben volt része a
pápai zsidóságnak Roshasono
előtti szombat. A hitközség
egyik köztisztvisletben álló tagja,
R. Joszef Hers Krausz, az iskola-
szék és a Siür-Chevra érdeműs
elnöke Széfer-Tóraf adományozott
a Siür-Chevranak. Hogy nevezett
Chevranak egyuttal jövedelmet is
szerezzen, sok betűt kitöltetlenül
hagyott és azok beírását a Chevra
javára egyenkint elárverezték,
melyből jelentékeny összeg folyt
be. Az ünnepegyben az egész vá-
ros zsidósága vett részt. A felavató
beszédet Gottlieb Sámuel főrabbi
tartotta a főle megszokott szónoki
lendülettel. Délután a Salos-szü-
dész lakomán a főrabbi és több
más Talmidchochom szólalt fel,
akik az ünnepegt példáját köve-
tésre ajánlották, annál is inkább,
mivel a pápai hitközség aránylag
kevés Széfer Tóra fölött rendelke-
zik. Végül az adományozó ékes-
szólásu, szellemes dívrétórával fü-
szerezett beszédével ért véget a
magasztos ünnepély“.

Megjelent
Süssmann rabbi
palesztinai naplója
Kapható minden orth. hitközség
Erec-Jiszróel-gabejánál és a Ti-
feresz Bachurim egyesületeknél.
Ára 80 fillér, amely összeg a
szenttöldi „Kojlel“ céljaira lesz
fordítva. Egyes példányokat is
szívesen küld a:
„TIFERESZ BACHURIM“
Budapest, VII., Kazinczy-utca 52-54.

Óvás. (Levél a szerkesztőhöz.)
„Mim értesültem, egyes talmudisták
a vezetésem alatt álló jesiva részére
gyűjtéseket eszközölnek. Ezennel ér-
tesitem a t. közönséget, hogy hamis
iratokkal gyűjtenek és az illetők a
pénzt saját céljakra használják fel.
Nyirmeggyes Jungreis Sámuel, ker.
főrabbi.“

Pesti zsidó asszonyok és Ludendorff felesége.

A világháborúban levetélt generális antiszemita demagógiában intézkedik most. E nemsok bátorságot igénylő vitézkedésben felesége, akivel nem régen kötött házasságot, buzgó segédkezik neki. E hölgy a legutóbb oly beszédet tartott, amely párhuzamba állítja őt a pesti zsidó asszonyokkal vagy más világváros zsidó asszonyaival. Most vessük fel csak a kérdést: hány zsidó asszony nem tudta, mikor van szelichesz első napja? Ha mindegyikért csak egy 10 pengőst tudnánk küldeni a szentföldi nyomorgóknak, akkor bizonyára megvalósulna a próféta szó: vajószem midbóro kéden — edenné tudnók varázsolni Erecz Jiszroél pusztaságait. És Ludendorff felesége igenis tudja, hogy mikor volt szelichesz első napja, sőt azt is észrevette, hogy a Hindenburg győzelmei emlékére felállított tannenbergi emlék felavatása erre a napra esett. A generális felesége azt hangoztatta, hogy az emléket zsidók állították. (Igaz, hogy a rabbi nem is engedték beszélni a felavatáson, de — ez nem jelent semmit.) És hogy zsidók állították, erre a legeklátásabb bizonyíték, — ugymond — hogy az avatást „zsidó ünnepre“ (azaz szelichosz első napjára tették.)

A szerencse forgandó! Ezer és ezer ember évről-évre azon töpreng, hogyan lehetne egy olyan tökéhez jutni, mely nyugodt és független életet biztosít és közben figyelmen kívül hagyja azon tény, hogy ugyyszólván szeme előtt évenként sok milliárd korona nyeresémet fizetnek ki azoknak, akik a magy. kir. osztálysorsjáték előnévit és óriási nyeresí esélyeit okosan kikasználják.

A török diktatura hatásai. A *Zsidó Ujság* a múltkor megírta, hogy a Kemal pasa által kezdeményezett türelmetlen török nacionalizmus milyen súlyos következményekkel járt a török zsidók helyzetére. Pedig Törökország volt az egész középkeleten át a legújabb időkig, a vallási türelmesség országa. Most, hogy Törökország modernizálólik, felütötte fejét a türelmetlenség. Hogy milyen sok lealáztatást kell szenvedniök a görögöknek és az örményeknek az általános ismert dolog. Most egy csekély eset a zsidó-gyűlölet, szükségét is ki-pattantotta. Egy házastiszt lelőtt egy zsidó leányt, mert nem akart a felesége lenni. A temetésen állítólag egyesek bosszúért kiáltoztak. Ezt — a már nem szokajl-n módon — nemzetgyaláznak minősítették és

nagyszámu letartóztatást foganatosítottak. A múlt héten volt a tárgyalás a meggyilkolt Niego-ügyben. A vizsgálati fogságban tartott 8 zsidó polgárt felmentettek, de egy zsidó katonát egy hónapi börtönre ítélték. A Niego-leány gyilkosa ellen még se nmiféle eljárás nem indul. Az ítélet után is nagyon feszült a helyzet. Pedig a törökországi zsidók parancsszóra bezáratták összes héber iskoláikat és teljesen átvetették magukat a török diktatura parancsainak.

Méhely professor fajne-mesítése. A budapesti tudományegyetem legutóbbi megnyitási ünnepén Méhely professor azt fejtette, hogy a tiszta magyar vér elromlik idegen fajú keresztelkedés után, követelni kell a magyar államtól, hogy ez tiltsa el a magyar faj összeházasodását idegen fajúakkal. Mivel idegen alatt Méhely professor mindig a zsidókat érti, a követelmény tulajdonképpen a keresztény-zsidó házasságok eltiltását követeli. Mit szóljunk erre? Ha Méhely a maga tervének megnyeri az illetékesek beleegyezését, a zsidóság vállalkozik arra, hogy ebbe a „rettenetes csapásba“ belenyugszik!

Vasuti menetrendváltás. A m. kir. államvasutak Duna-Száva-Adriai vasut (Délivasut) és a magánkezelésben levő vasutak vonalán az őszi-téli menetrend október 2-án lépett életbe. Ezen új vasuti menetrendeket, autbuszjáratok menetrendjeit, — díjszabásokat, stb. a 80 filléres *Menetrend Ujság* és az 1 pengő 40 filléres könyvvalaku *Vasuti és Hajózási Menetrend* most megjelent száma közli.

Családi hírek.

Friedländer Enduskát Nvirgebe eljegyezte Pollák Béla Tolcsva.

Orth. kóser vendéglő Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vágást használnak — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — BLAU IZSÁKNÉ (Makóról) Szeged, Somogyi utca 20 sz.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa nyomdai műintézet Budapest, VI. Próféta ucca 7.

Szerkesztői üzenetek.

Főrubbi: Önnek teljesen igaza van, amidőn megállapítja, hogy amikor nem volt előre megállapított kalendáriumunk, vagyis kb. 1700 évvel ezelőttig, ha a diaszpórában nagyobb tudósok valának, mint Erec-Jiszroélban, akkor — feltéve, hogy palesztinai autorizáció („sz'michó“) fölött rendelkeztek — előbbieké volt a jog a „kiddus hachojdes“t a szókő éveket s ezekből kifolyólag ünnepeink idejét megállapítani. Mi is bátorokdunk, a mult-kori számunk 5. oldalának II. hasábján, szerény legyet formájában a főtisztelendő ur által felemeltett citátumokra a figyelmet felkelteti. (Lásd azokon kívül még *Jevómesz* 115-öt is.) Az iroda héber felhívása tehát feltétlenül mást akart mondani. S pedig azt, hogy mai fix kalendáriumunk, amelyet jóval a chorban után Hillel és társai a kezükbe adtak s melynek érvényessége ad biasz gojél, Mosiach eljöveteleig van kontemplálva. — (a „sz'michó“ miatt) ahhoz van köve hogy Erec-Jiszroélban zsidónak laknia kell. Ha ott zsidó nem lakna, akkor *חיינו* a naptárunkkal együtt a zsidó tradíció nagy része válnék problémátikussá. Ezért kardoskodik a Chaszam-Szojfer (Ojrach-Chaim 203.) a „jisúv e-rec-jiszroél“-ért, hogy minden anyagi erőnkkel tartozunk palesztinai testvéreink otllakását előmozdítani. Erre vélte tehát az Iroda is a figyelmet felhívni, amikor éber felhívásában a palesztinai földrendgékárosult testvéreink érdekében sikra szállt! — *Rakamaz:* Szim chasz-Tairó nem külön ünnep, hanem Smini-Aceresz második napja. — *Rohod:* Nem zsidó iskolákban, sajnos, tartoznak a zsidó tanulók sabboszkor is iskolába járni, csupán az irás alól kérhetik felmentésüket. (Jomtojv-kor ellenben nem kötelesek az előadásra megjelenni.) — *S. H. B.* „Magyar Faipar“, Budapest, Gyárutca 28. — *Léhner:* Nincs. — *Nagyvárad:* Helyszűke miatt legjobb akaratunk mellett sem közölhetők. — *Többeknek:* Kéziratoknak visszaküldésére nem vállalkozunk. — *Nyirlugos:* szeptember 6-án történt eseményt most már nem közölhetünk. A jövőben kérjük a híreket aznap, legkésőbb másnap velünk közölni. — *Ónodi:* A legutóbbi beikratott úrményi főrubbi a pozsonyi jesiva egyik jeles növendéke volt, ahonnan autorizációja is van. Az ön által említett cikkből e körülmény megemlézése elnézés folytán maradt ki. — *Sarkad, Kiskőrös:* Sorra kerülnek, csak kis türelmet kérünk. — *Sch. J., Sz.-Fehérvár:* Nem közölhető.

A Rebbe és a földesur

— Tárca —

(Befejezés)

Kellettlenül lefeküdt a szalmazsákra. Hánykolódott. Már két hete rója az utat. Cipeli a góluszt. Fáradt, álmos és mégsem tud aludni. Nehéz volt a levegő. A kis nedves Ojrachim-szobában még 5 igazi szegény sűrítette a levegőt. Mégis sajnalni valók ezek az emberek. Milyen odaadással cipelik szomorú sorsukat és egy lázadó hang, I ten ellen, nem hagyja el ajkukat. Nem, ő ezt nem bírná el. Ő nem tudna így élni és ezek a szegények néman tűnnek és még kételei sem tamadnak, nem kérdeznék semmit I-tentől. N m gondolnak arra, hogy talán ez fordítva is lehetne, hogy ők lennének gazdagok és másokiak ők adnának. Talán ezek tényleg adnának. Talán mégsem szabadna ezeket minden nélkül, adomány nélkül, meleg, bátorító, lágy szavak nélkül elküldeni. Nem kellene nekik azt mondani, menjetek dolgozni. Hisz ezek erősen izzadnak. Hisz arcukra ül a vér midőn a kapott fillérek kezikeit égetik. Talán szívesen dolgoznának ezek, de hol? Kinek? Mié? Mért nem mondja ő nekik, hogy kapnak munkát? Szívbe is belegyökerezte magát az a téves hit, hogy a zsidó nem tud, nem akar úgy dolgozni, mint a többi. Szerette volna a horkoló tárakat szí éhez ölelni és felkiáltani: jöjjetek testvéreim adok nektek, de nem engedte a pénz. Fülbe sugta, nem, nem szabad, mert minden fillérral szegényebb lesz. Nem szabad, hisz kell lányaidnak.

Ily gondolatokba merülve, öszeptör e és kizökkenve a szép é. kellemes családi othonból álmatlanul tölteni éjszakákat. Várva-várni a hajnalt, csak akkor hallani a legcsendesebb suttogást. Álmatlan, nyugtalan éjszakakon meg a falevelek zizzenését, az árnyékok lebbenését is lehet hallani, hogyne hallotta volna ezt Klein Dávid, a szegény szobátársak beszélgetését, akik már a

napi fáradaimokat kipihenve, álmukból felébredve, beszélgetni kezdtek. Szóba ke ültek, a városok, falvak, az emberek. Lelki szemeik előtt felvonultatták a mult, a régmúlt emlékeket, csalódásokat. Kellemes és kellemetlen tapasztalataikat. Beszélgettek jó és rossz emberekről. Nagy és kis nedóvek-ről. Szóba került a kincsesvári földes ur is és Klein Dávid szíve zakatolni kezdett „En voltam nála“ kezdű az egyik szegény. A kutyák ugattak, vadul vonítottak, nem is mertem bemenni. A környéken nem is hívják másképp mint a kincsesvári kélev (kutya). En bementem, szól a másik, a kutyák beengedtek, mert kenyeret dobtam nekik, de még azt is ráfizetem mert Reb Dávid Kélev reám fürmedt és azt mondta, mért nem megyek dolgozni. De drágán megfizetett érte, mert később amikor ott jártam és véletlenül egy tekintélyes gyáros vendégül látott, ahol megtudtam, hogy ennek szép fia a kincsesvári „Kélev“ lányával jegyben van, gondolhatja tehát Reb Smüel, hogy én ezt nem hagytam szótlannul, nem viselhettem volna el, hogy egy Avrohom ovinül háza beleolvad on egy „kélev“ házába. Természetesen elmondtam mindent, amit tudtam, még olyant is tettem hozzá, amit nem tudtam és mit gondol, nem ment vissza a parti? So soll ich leben, hogy vissza me t és azótá is egy nagy szod? Reb Dovid kélev előtt, hogy ez miért történt és hogy lányai mért nem kerültek főkörtő alá. De tud a kend mit mond Kojhelesz „Gam ojj hasomajim jöjlich esz hachojl.“, „Még az égi madarak is evszik a hit, hát még mi Ochimok, hisz Reb Dovidnak ezt tudnia kell, hisz ő egy „meréne“ (tal-mudtudós) Mi haszna van I-tennek ha Reb Dovid egész nap imádkozik hajlong? „Derfrád macholja“ Dovid hamelecht az ő til m mondasáival? Szolgálja ő az I-tent avval, amit az neki adott, szolgálja pénzével, szol-

gálja a vagyonával. Nekünk ke tilimt mondani! mert pénzünk nincsen, evvel nem szolgálhatjuk a Teremtőt. De a kutyának könnyebb, ha hajlong és ezt mondja „Jöjjetek, hajlongjatok. térdelejték az I-tennek alkotónknak. Hisz tudja Reb Smüel, hogy minden teremtménye I-tennek dicsőítmuszokat zeng és bölcséink szerint a pérek siro-bana a kutya így ad hálát az I-tennek. De ha Reb Dávid a tyukkal dicséri é az Urat, kezét kinyitná és adna minden reaszorultnak alamizsnát, kenyeret, biztató szavakat, akkor lányai rövid időn belül férjhez mennének és I-ten levénné sujtó kezét Reb Dávid házárol!

Reb Dovid mindent megértett. Készült haza, vége a góluszának. Hála I-tennek, hisz a Rebbe mondta, ha megérti akkor meg lesz váltva és ő megértette. Hazament. A kastély kapuit a szegények előtt kinyitotta, a kutyákat elützte házától, elützte még azt is amely benn volt a szívében azt is, amely ráült a kasz-szájára.

És egymásután 5 menyegzőt tartottak Klein Dávid házában.

Győr.

Poll Ernő.

BARBOL

a késnélküli borotválópor javított összetételben ki-árólag a készítőnél kapható:

Gerő és Tarsa

BUDAPEST, KIRÁLY-U 24.

Fél kilógram 60 fillér.

Viszonteladónak nagybani áengedmény.

Figyelem!

Ha akar elsőrendű finom és modern PARÓKÁT, hejfonatot, hajmunkat legutányosabb áron, úgy forduljon csak KATZ IZSÁK-hoz. Budapest, VII. Kazinczy-u. 52. Fésülést olcsón vállalom.

Siremlékek

bel- és külföldi márványokból, legolcsóbb árban részletfizetésre is kaphatók.

Eichbaum Mór sirkőgyáros okleveles kőfaragó mester

udapest, V., Pozsonyi-ut 1-3. Telefon T. 246-74. Tervrajzok díjtalanul. — Ciklop lépcsők és mindennemű kőfaragó, szobrász és márványmunkák.

Zord idökböl

TÖRTÉNETI ELBESZÉLÉS A XIII. SZÁZADBÓL
(Folytatás).

13.

Helek és hónapok multak el anélkül, hogy a császár döntése Rabbi Meir ügyében megérkezett volna. R. Osér ugyan gyakran sürgette Meinhard grófnál a császári ítélet jóindulatulag való intézését, de minden esetben azt a választ kapta, hogy Habsburg Rudolfot annyira lefogalja a súlyos politikai helyzet, hogy még hónapokig fog tartani, míg ítéletet hoz az ügyben. Azt is mondta a gróf, hogy a rabbi helyzetét súlyosbítja az a mozgalom, amely a rajnai zsidóknál tapasztalható. Azt jelentik ugyanis, hogy egy Abraham Abulafia nevű kalandos ember felszólítására többezren készülnek Palesztinába. A görzci várkapitány többszáz ilyen kivándorlót fogatott le, kinzópadra vonatta őket és vallomásukat beküldte a császárnak. Közlefkészik tehát a gyanu, hogy a rabbi menekülése és Görzben elfogott kivándorlók között valami összefüggés van. Ezt a gyanut a legbuzgóbban terjeszti Hohenberg grófja. Félni kell tehát — mondta gróf Meinhardt Rabbi Osérnak, — hogy a császár, aki állandó pénzzavarban van, elejét akarván venni, hogy a zsidók, akikből mégis csak ki lehet préselni adókat, kivándoroljanak, elriasztó példát akar statuálni és esetleg a rabbin akarja a bosszuját tölteni.

R. Osér erre elhatározta, hogy Habsburg Rudolf főhadiszállására utazik és ott maga a császárnak próbálja megmagyarázni, hogy Rabbi Meirnek semmi köze az Abulafia-féle mozgalomhoz. Az utra való készülődés közben megérkezett a császári leirat, mely egészen lesújtó volt. A leirat felment a rabbit a felségsértés vádjára és következménye alól, de bűnösnek mondja a császári parancsokkal szemben való ellenszegülés, valamint a meg nem engedett kivándorlás vádjában és azért fogása fenntartandó, de mivelhogy

mindenkor a császár hü szolgálja volt, nem szabad vele szigoruan bánni, hanem Ensisheim tornyába kell vinni. Egyebekben a császár kiméletlen szigorúságot helyez kilátásba, ha a német zsidóság „jog és törvény ellen” Németországot el akarná hagyni és a tengeren túlra kivándorol.

Gróf Meinhard kijelentette, hogy ezt az ítéletet nem bírja megváltoztatni, sem enyhíteni. Sőt nem engedheti meg, hogy Rabbi Osér és neje elkísérhessék az aggasztó, meri azt is eltiltja a császári rendelet. Bucsut vettek tehát a mestertől és elhatározták a hitközségek fellármázását és azoknak felkeresését, akikről feltehető, hogy összeköttetések vannak a császári udvarban.

Elindultak tehát a nagy utra. Ahova megérkeztek, nagy megdöbbenést váltott ki a mester vértanúsága, mindenki készen volt feláldozni mindenét a kiszabadítására. Miután Rabbi Osér látta a zsidóság eme együttérzését, elhatározta, hogy Rottwerterbe megy, ahol a császári udvari Habsburg Rudolf kegyesen fogadta a gróf Meinhard ajánló levelével jelentkező R. Osért s miután meghallgatta kérelmét és tanácskozott környezetével, kijelentette, hogy Rabbi Meir kiszabadul a fogságból, sőt kineveztetik a német zsidóság fejének, ha ő, t. i. R. Osér, három hónap alatt 20.000 arany márkát beszolgált a kincstárba. R. Osér előbb megijedt a rejtetes nagy összeg hallatára, de azután gondolt a hitközségek látogatásának együttérzésére és szíve megtelt reménységgel. Hogy azonban vállalkozása sikerüljön, szüksége volt mesterének és apósának a hitközségekhez címzett nyílt levelére, mely felhatalmazza R. Osért a pénz gyűjtésére. El kell tehát menni Ensisheimba.

Ez a vár köröskörül sűrű erdőséggel volt körülvéve. Ha kalmá-

roknak, parasztnak dolguk volt az uton, lehetőleg kerültek a várat, mert közelében mindig ki voltak téve a sziklavárból lerohanó vitézek rablótámadásainak. Mikor Rabbi Osér és neje elérkeztek a vár elé, egy csapat felfegyverzett katonával találkoztak. Csak kevés hja volt, hogy nem rabolták ki őket. A R. Osér által felmutatott császári levél megllette a hatását, különösen mikor megállapítást nyert, hogy a várban levő s tiszteletet parancsoló rabbinak rokonai a vándorok. Ők ugyan a rabbiban inkább valami nagy varázslót láttak, de éppen ezért féltek hozzátartozóit bántalmazni. Utanak engedték tehát az idegeneket és azok be is mentek a várba 1286. nyarán. Nagy öröme a rabbit sötét börtön helyett világos széken berendezett teremben találták. A fogság nem hatott sem kedélyére, sem szellemi életére. Mikor Osér elmondta neki, milyen levelet akar tőle, elgondolkodott hosszasan, majd azt mondta:

— Köszönöm nektek gyermekeim, amit tettek értem. Egészen meghat, amit elmondtok a hitközségek áldozatkészségéről. De — ezt az áldozatot nem bírom elfogadni. Mert igaz ugyan, hogy a hadifoglyok kiváltása rendkívül nagy micvó, de nem szabad egy embernek jót tenni és sok száz-nak anyagi romlást okozni. Nem szabad a fogolyért többet adni az értékénél, már pedig nézetem szerint nem érdelek meg ennyi áldozatkészséget.

(Folyt. köv.)

בשורת ספר הדש
הגנו מן המודיעים שבועיה נמר הספר
מדרש ריבש טוב
הוא ליקוט נפלא מכל מאמרי תורת ושיחות וגם מכל מהליכות מכתבי רבנו הבעל שם טוב.
סרעמראנשען שנשתנו מקום מושבותם יתחלו בטובם להודיענו להשיג בדפוס המשובח והמסודר
Abraham Márton Könyvnyomdája
Kecskemét. (Ungarn)

Wesilla egyetlen kifőzéssel fehérre mos

Wesilla egyszerű kifőzéssel fehérre mos

Orth. ifjusági élet Losoncon. Losoncról jelenti tudósítónk: „Unsдорfer Hilléi főrabbi kezdeményezésére egy fél-évvél ezelőtt megalakult a „Ceiré emüné jisroel” ifjusági egyesület. Az egyesület célja, hogy a jesivából vagy a talמודtórából kikérült ifjak tovább művelhessék magukat a szent tudományban. A siürok vezetését a főrabbi és Mendelsohn Salomon tanító végzi. A multkor Losonc egész zsidóságának jelenlétében nagyszabásu szjumot is tartott az egyesület. Nagy szó ez, ha elgondoljuk, milyen község volt még csak 10 évvel ezelőt Losonc. Borüch mesa ne itim! A szjüm megn itó beszédét Deutsch Géza ifjusági elnök tartotta, majd Unsдорfer főrabbi buzdírt a tanulás szent munkáára. Az ünnepély szép és tóraszerete telített volt. Hamagid.”

Miskolcraól jelenti tudósítónk: „A régóta huzódó miskolci dajon választásnak zshichsz hetében lett vége, amikor Ehrenfeld rabbit öriási többséggel megválasztották.

A h jdszoboszló orth. hitközség, amint nekünk onnan jelentik, jesiva-menzát állított fel, amely már a következő télen meg is nyílik. A menzán teljesen d talanul étkeznek a böcherek, tekintet nélkül anyagi viszonyaikra. Csak „siür-geher”-eket vesznek fel. Jeentkezni lehet személyesen, vagy írásbeli megkereséssel, melyek a kor-elömenetel stb. megjelöléssel „Orth. Izr. hitközség menzab zottsága, Hajduszoboszló” címére küldendők be

Lüach hibák. A „Zsidó Ujság” már többször hangoztatta, hogy a vallásos élet pontossága és tökéletessége érdekében szükséges volna, ha egy illetékes rabbi-bizottság ellenőrzése és irányítása mellett adhatnék ki a zsidó naptár, a *lüach*. Minden alkalom megerősít bennünket e véleményünkben. Amint a mult 5687. évre szóló *lüachok* egy részében az év utolsó (Roshasonó előtti) szombatjára két zsidó volt előírva: *nicotim* és *vajélech*, holott csak az első volt szonon (amint ezt mult számunk „Szerkesztői üzenetek” rovatában is fejtegettük) éppen olyan hibát vagy sajtóhibát találtunk ez új Bernstein féle naptárban. Ott ugyanis a „saaló”, azaz a „vszen tál ümolor” könyörgésnek a semojne esztrébe való betoldása december 11-ére van előírva, holott a „saaló” valójában december 5-én este esedékes.

Szerencsését megalapítja az elkövetkező évre, ha sorsjegyet vásárol Weisz Béla Bankházában. Olvasóink figyelmébe ajánljuk e bankháznak lapunkban közzétett hirdetését, azon figyelemreméltó megjelölésével, hogy ez az egyetlen szombattartó bankház.

Anyukám!

Jaj de finom és szép ez a kuglóf!
Természetes, hisz Dr. OETKER-féle sütőporral készült.

A 127 receptet tartalmazó könyvet kívánatra ingyen és bérmentve küldi: Dr. A. OETKER, Budapest, VIII., Conti ucca 25 szám.

Jesiva
Alulírott főrabbi közhírré téteti, hogy jesivájában felvételtnek oly talmodisták, akik SZORGALMASAN tanulni óhajtanak. Aki levelileg azonnal jelentkez, az koszinapokkal és egyéb támogatással el lesz látva, úgy hogy nyugodtan élhet a tanulásnak.
STRAU-Z ÁBRAHÁM, főrabbi Püspökladány.

Egyedüli szombattartó
DOBOZGYÁR.
—o—
ROTTENBERG A.
BUDAPEST, VII., AMAZON-UTCA 6-8 SZÁM.
Telefon: J. 380-83. —o— Telefon: J. 380-83

Palackozott tejünket

- ajánljuk, mert:
1. A tej zsírtartalma 3.50—3.60 százalék
 2. A tejet a vitaminokat megkülmélő módon pasztörözzük.
 3. A tej minőségét a M. Kir. Állatorvosi Főiskola tejhygieniai laboratóriuma állandóan ellenőrzi.
 4. A palackokat higienikus alumínium zárólemezekkel zárjuk le.
 5. A tejet fióküzleteink utján díjmentesen házhoz szállítjuk.

BUDAPESTI KÖZPONTI ÁLTALÁNOS TEJCSARNOK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

XIX. magyar kir. Első huzás osztálysorsjáték
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben
pengő 500.000 pengő
azaz egy félmillió pengő készpénzben.

Nyó cad sorsjegy 2 es fél pengő.	1 jutalom á 300.000 P	2 nyeremény á 20.000 P
Negyed sorsjegy 5 pengő.	1 nyeremény á 200.000 P	3 nyeremény á 15.000 P
	1 nyeremény á 100.000 P	5 nyeremény á 10.000 P
	1 nyeremény á 50.000 P	9 nyeremény á 5.000 P
	1 nyeremény á 40.000 P	12 nyeremény á 4.000 P
	1 nyeremény á 30.000 P	33 nyeremény á 3.000 P
	1 nyeremény á 25.000 P	33 nyeremény á 2.000 P

67 nyeremény á 1000 P, stb. stb., összesen 40.000 nyeremény több mint 6 millió pengő, mely összeget készpénzben fizetik ki.

A sorsjegyek fele nyer! Sorsjegyek kaphatók az összes árusítóknál. Minden második sorsjegy nyer!

Hirdetésekért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

PÁLYÁZATOK

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

A mándoki aut. orth. izr. hitközség keres egy metszőt. Pályázóól megkívánatik, hogy kellemes hangú előimádkozó és 3 elismert orth. rabbtól kabole és hatuesz hojruja legyen. Fizetés havi 24) P lakás és a szokásos mellékjövdelemek. Uiköltséget csak a meghívottnak térítik meg.

Friedmann Herman
hitk. elnök

Izr. főünnepekre MACHZOROK

4 kötet félévazonkötés a két főünnepre — — — P 9.—
9 kötet félévazonkötés az egész évi ünnepe — — — P 18.—
4 kötet egész vászsonkötés a két főünnepre — — — P 11.—
9 kötet egész vászsonkötés az egész évi ünnepe — — — P 24.—
4 börszerű kötés a két főünnepre — — — P 22.50
9 börszerű kötés az egész évi ünnepe — — — P 48.—

Dr. Hevesi-féle remek imakönyvek, Dr. Kiss Arnold „Mirjam” selyem és gyapjú Taliszok. — Az összes szer- tartási cikkeket utánvétellel szállítja.

SCHVARCZ SOMA
könyvkereskedő, MISKOLC.
Telefon: 328.

Schwarz Lipót könyvnyomdája

Kunszentmiklós, Pest-megye.

Készít: héber, magyar, német és יידיש-יידיש szövegű könyveket, la- kodalmi meghívókat: כליחות, cédulákat kipontozott יידיש אל מלך יידיש imával ellátva, tetszés szerinti sziches- szel; praktikus és tartós snöder Ein- légkönyveket; kereskedelmi nyomtat- ványok u. m. felszólító leveleket, körleveleket, levélpapirokat, levélbo- ritékokat, levelezőlapokat, memoran- dumokat, névjegyeket és bármiféle nyomtatványt rendkívül olcsó árban, kifogástalan izéses kivitelben. Kér- jen árajánlatot! Készítünk a nya- könyvi kivonatokat, Kindbettel á llan- dóan raktáron.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétel: VII. Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős bo- ritékban, válaszbélveggel ugyanoda inte- zendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII, Dohány-utca 68. Telefon József 529—51.

TIZENKILENC éve közvetít há- zasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57.b. — Telefon (cégnélküli leve- lezés.)

ÁTHATOTT vallásosságu, gyer- mekeket szerető, intelligens ha- jadon, vagy megfelelő körülmé- nyü urinővel házasságra lépne 40 éves özvegy kereskedő. Csakis teljes címü, kort, családi és vagyoni állapopot hűen fel- tüntető lehető részletes szíves ajánlatok. „Diskréciónal becsület garantiálja” jelígere kéiretek a kiadóba.

Állást nyer.

SZAKMABAN teljesen jártas pince- mester, pincemesteri állást azonnal betölthet. Vallásos, megbízható pincemesterek személyesen jelent- keznek, Kaufman Salamonnál, Püspöladány.

Állást keres.

GYORS- ÉS GÉPIRÓNÓ szombat- tartás mellett állást keres, Cim megtudható a kiadóhivatalban.

IGEN ÜGYES, szorgalmas, feltét- lenül megbízható irodakisasz- szony szerény igényekkel egész napra állást keres. Jelígeje: „szombatartó.”

EIN ISRAELITISCHES älteres Fräulein mit längerem Zeugnissen sucht Stellung in einem streng religiösen Hause als Stütze zu einer älteren alleinstehenden Dame. Übernimmt auch leichte Pflege. Unter „Religiös.”

Oktatás.

KERESEK 2 nagyobb gyermekhez magántanítót, aki gemore) taj- szefesz-t perfekt tanít, azonfelül reál és kereskedelmit. Ajánlatok fizetési igénnyel és eddigi mű- ködési bizonyítványokkal. Cim a kiadóban.

KERESEK egy második és egy negyedik polgárta öcsémhez oly vallásos fiatalember ki a polgári iskola tantárgyain kívül chümis rasi tenach) tanítását vállalja. Fizetés: koszt, teljes ellátás és 80 pengő. Zeisler Zoltán és Alfréd, Forróercs.

Különféle

HADIROKKANT, családapa bármely munkat vállal. Cim a kiadóban.

NŐI RUHASZALÓNBA szombattar- tás mellett fizető tanulóéányok felvételnek. Elsőrangú és lelki- meretes foglalkoztatás mellett a finom felsőruhavarrás rövid időn belül elsajátítható. Moskovits sza- lon, VI, Jósika ucca 10.

SZÉFER TÓRA hechszerrel 480P-ért eladó, Megtekinthető Szántó Fivéréknél, Ó-ucca 4.

özv. Schlanger Bertalanné

a legrégibb és leg- megbízhatóbb kóser sajt, vaj, ceres és csemege üzlet

Budapest, Laudon-u. 7
Telefon: T. 126—72.

Jomkipuri templomgyertyák és mécsesek legolcsóbb árban.

Figyelem! Orth. כשר
Bel és kölföldi sojt- és túró külön- legességek, tea-vaj, juhsajt, (gomoja) és tejfől legolcsóbb napi árban.
Lilienfeld, Dob-u. 28.

יידישע צייטונג

73

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE " " " P 22.—
Postaschequekontó-szám: 50 791.

Mit akarnak a másik táborban?

— A statuskvó hitközségek szervezkedtek az unifikációra! —

A hét folyamán az orthodoxián kívüli zsidó felekezeti életben több- féle esemény történt, amelyek mel- lett orthodox szempontunkból szó nélkül nem mehetünk el. Két han- gos jubileumról olvashattunk az uj- ságokban. A statuskvó hitközségek képviselői pedig tanácskozásra gyü- lekeztek össze, miképen alkossák meg az önálló irodájukat, az ortho- dox és a neológ iroda mellé a har- madikat. Mivel az orthodox közön- ség egy része egyoldalú sajtóból informálódik, szükségesnek tartjuk, hogy felvilágosítólag szóljunk közbe.

Ünnepelték 75. születésnapján dr. Lederer Sándort, a pesti izr. hit- község elnökét és jubilált a Rabbi- szeminárium félszázados fennállása alkalmából. Dr. Lederer ünneplésé- ről bizonyára olvashatunk majd a neológ felekezeti sajtóban tulzó di- csőítések. Nehogy egy orthodox testvérünknek is eszébe jusson, en- nek hatása alatt irigységgel vagy utánzást óhajtó elismeréssel gon- dolni az ünnepélyre, emlékeztetünk részint a magyar közmondásra: „nem mind arany, ami fénylik”, ré- szint a próféta igéjére: „al tismach jisroél, al gil koamim” (ne örülj Izrael a többi népek módjára).

A viszonyok ismerői tudják, hogy a pesti hitközség képviselőinek csupán egy része ünnepelte elnökét. Megállapíthatjuk, hogy a két- ségtelenül érdemes elnök a neológia bizonyos rétegében nem népszerű. (Nagy az aró és az alkalmazottak fizetése rendkívül rossz.) Az ünnepély

legfényesebb pontja a dohány uccai templomban celebrált ünnepség volt. De ezen, sem az egyik fő- rabbi, sem két igen tekintélyes előjáró nem vett részt, nem vé- letlenül, hanem célzattal. Nagy- gyűlést tartottak a Vigadóban, ame- lyen a hangulat — amint ezt a je- lenvoitak mondták — meglehető- sen kényszeredett volt.

És az elnök tiszteletére felavatták a rombach-uccai templomban egy besz-hamidrást. Emlékiábrát is helyeztek a beszhamidrára. Meg kell állapítani, hogy élő ember után a zsidóság legfeljebb akkor ne- veznek el egy intézményt, — ha ő maga, a saját zsebéből adta a pénzt hozzá. Egyébiránt a beszha- midrást már harmadszor avatták és nincs benne még egyetlen „Sász” sem, de a sziderliken kívül más széfer sem.

Amiért mindezt szükségesnek tart- juk megrögzíteni, ez azért van, mert dr. Lederer most buzgón foglalkozik a zsidóság egységesítésével. Ünne- plése alkalmából megint hangoztatta, hogy egy táborba kell hozni a neo- lógokat és az orthodoxokat. Már most szükséges volna tehát, hogy az orthodox iroda haladéktalanul, hivatalosan is kijelentsse az unifi- káció lehetetlenségét.

Ezzel összefüggésben meg kell emlékeznünk a Rabbiszeminárium keddi jubileumáról is. Az intézet szellemét, irányzatát az orthodoxia szempontjából szerzőlötte kárhoza- tosnak tartjuk. De meg kell vallani,

hogy a szeminárium mindig távol állott az unifikációs kísérletektől, mert csupán a neológ zsidóság in- tézményének tartotta magát.

Ez a szempont megadja nekünk a statuskvó szervezkedés kiinduló pontját is. Ha a statuskvó-isták csak irodát akarnának — sok sze- rencsét kívánónk nekik. De mivel azt hiszik, hogy ő köréjük fog ki- jegecesedni a zsidóság unifikációja, már most figyelmeztetjük őket, hogy hiu ábrándokat táplálnak!

A neológ ünnepségek és a sta- tuskvó unifikációs szervezkedés, sajnos, erősen igazolják mult heti vezércikkünk álláspontját, miszerint „szchojr szchojr omrin, nzi re le- karme loj szikrov”, ha mi állandóan a tiltott gyümölcs közelében sétál- gatunk, természetes, hogy kitesszük magunkat a tilos élvezetnek. Ebből a tanulság, hogy az orthodox ve- zetésnek, a neológokkal szemben megnyilvánuló tulzott rokonszenve- zését feltétlen revízió alá kell vonni és hogy ehelyett kötelessége a már-már koncentrikus támadással szemben a harcot felvenni!

Az események figyelmeztetik to- vábbá az orthodoxiát, hogy sajtója útján, híveiben az orthodox öntuda- tot emelje, fokozza és elevenné te- gye s hogy odakiáltsa nem-ortho- dox testvéreinek: erősítsék sa- ját táborotokban a hitéletet, a ma- gatok módja szerint, de gondoljátok meg, hogy aki szervezetünk erő- dítványait akarja ledönteni, az gránitba harap!